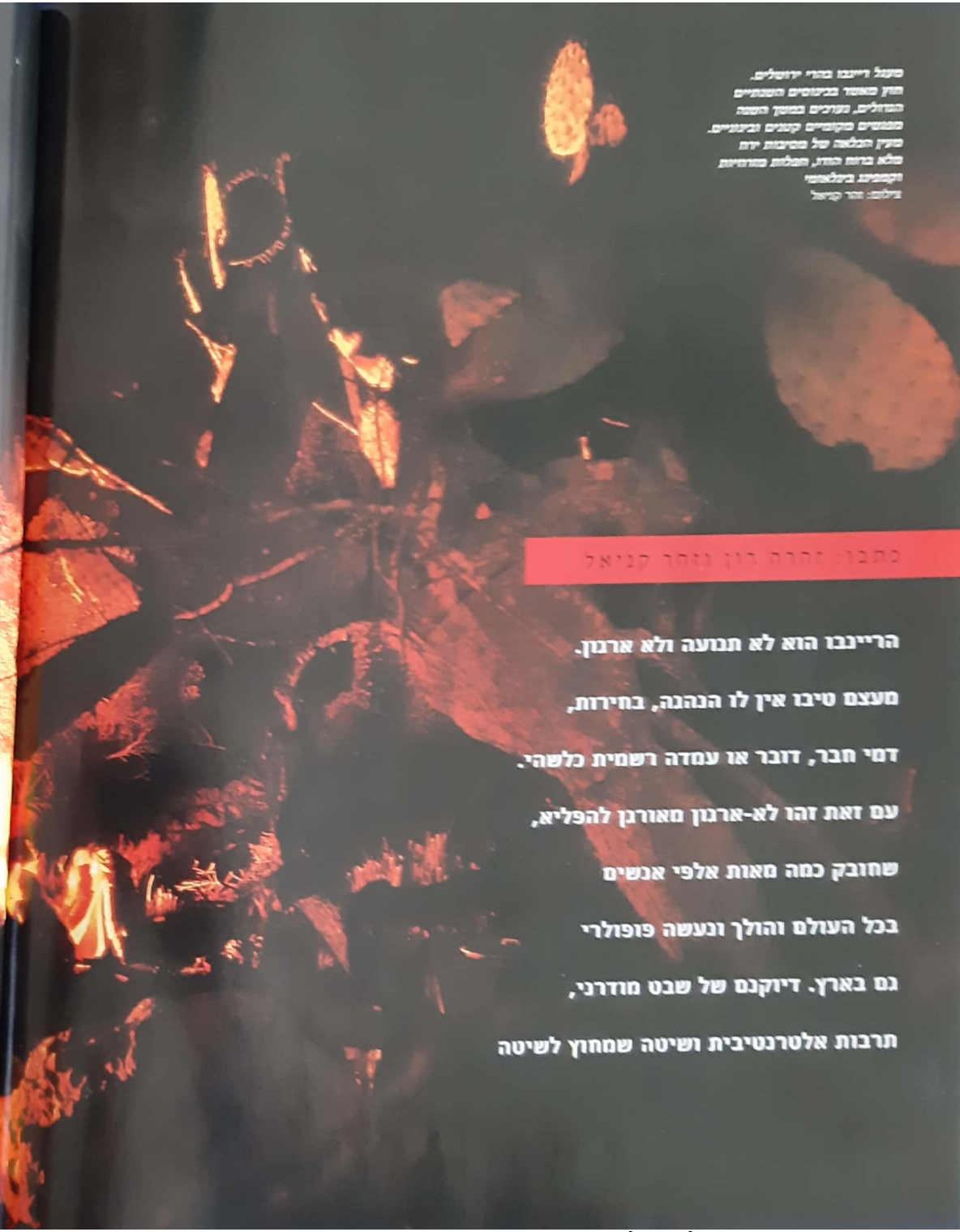
אנשי הקשת

סמל רייכבו בהרי ירושלים.
חזון מאחד בביטוסים השמנמים
המרוחים, נערכים במשך השנה
מפגשים מקומיים קטנים וביטויים.
מעין הכללה של מסיבות יזע
מלא ברוח ההוד, חבלות מזדמנות
וקמטים בינלאומי
צילום: אור קניאל

כתבה: זהרית רון ונחר קניאל

הרייכבו הוא לא תנועה ולא ארגון.

מעצם טיבו אין לו הנהגה, בחירות,

דמי חבר, דובר או עמדה רשמית כלשהי.

עם זאת זהו לא-ארגון מאורגן להפליא,

שחובק כמה מאות אלפי אנשים

בכל העולם והולך ונעשה פופולרי

גם בארץ. דיוקנם של שבט מודרני,

תרבות אלטרנטיבית ושיטה שמחוץ לשיטה

Scanned with CamScanner

גדה עתיקה של השבט מספרת כי העתיד צופן בחובו ימים רעים. האדמה תהיה מזוהמת, בעלי החיים ימותו בהמוניהם והמים יהיו כמעט לא ראויים לשתייה. או אז יחזרו לאדמה בני השבט, הידועים כ"לוחמי הקשת בענן" (Rainbow Warriors), ינקו את האדמה וי־ביאו שלום ואחווה בין בני האדם.

הנבואה מיוחסת אמנם לזקני שבט ההופי האינ־דיאני (ולפי מקורות אחרים, לשבטי הסיו או הלקו־טה), אולם לוחמי הקשת בענן לא יהיו רק אינדיא־נים. יהיו איתם לבנים ושחורים, צהובים וחומים, אנשים מכל גווני הקשת. החדשות הרעות הן שהימים הקשים כבר הגיעו. החדשות הטובות הן שגם השבט כבר כאן. כך, לפחות, לפי המיתוס של שבט הריינבו עצמו (The Rainbow tribe), ששורשיו העתיקים מגיעים עד לראשית שנות השבעים של המאה ה־20.

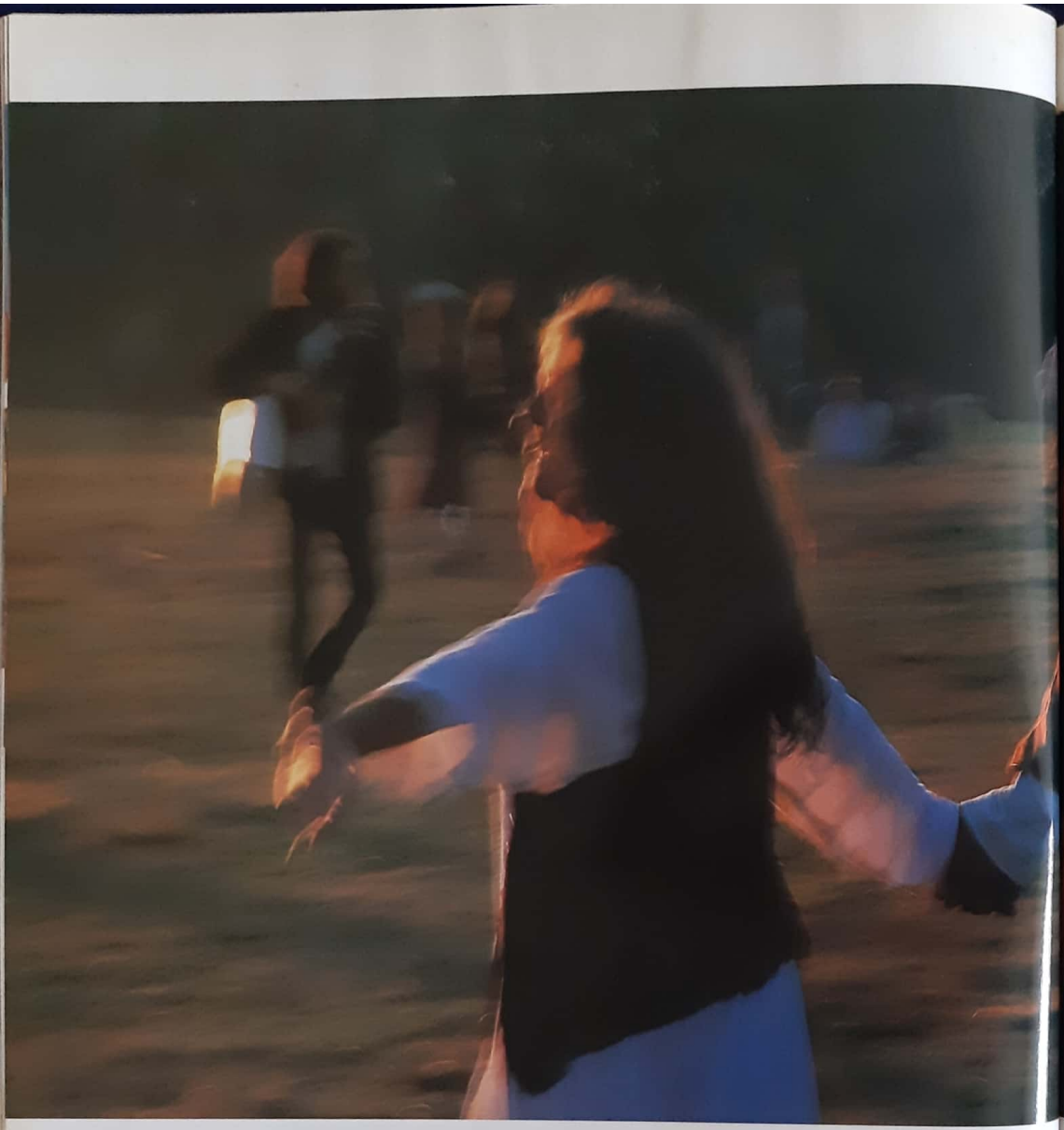
תאריך הלידה הרשמי של הריינבו הוא יולי 1972, אז נערך הכינוס (Gathering) הראשון, מעין ועידת פסגה של דור וודסטוק, על כל הקלישאות המתבק־שות: היפים וביטניקים, מתנגדי מלחמת וייטנאם, לוחמי איכות סביבה רדיקליים, מגדלי שיער ארוך ולובשי בגדים הודיים, מתרגלי יוגה ומדיטציה, אוכ־לי גרנולה ומעשני חשיש, ובקיצור – כל מי שהוגדר כ"תרבות הנגד" (Counter Culture). הרעיון היה להיפגש יחד בטבע, במקום מבודד ויפה, בלי חשמל, אספקת מים, סופרמרקטים, בנקים, מכשירי טלווי־זיה או סניפים של מקדונלד'ס – סמליה של "באבי־לון" (Babylon). זהו שם הגנאי הקיבוצי שבו מכנים הריינבואים את תרבות המיינסטרים ואת ערכיה הפ־סולים בעיניהם, בהשראת חזון יוחנן בברית החד־שה, המתאר את בבל כהתגלמות הרוע עלי אדמות.

השמועה על המפגש עברה מפה לאוזן, ו־20 אלף אנשים ונשים הגיעו למקום. הרשויות המקומיות, שנחרדו למראה המוני ההיפים שזרמו מכל קצות ארצות הברית, הציבו מחסומים וניידות משטרה והשליכו עשרות אנשים לבתי כלא. צעדת מחאה שקטה של 4,000 אנשים גרמה לרשויות לבטל את צו האיסור, והשאר – היסטוריה.

לכאורה, כאן יכול היה הסיפור להסתיים. שנות השישים נגמרו מזמן, דור חדש נולד. אבל הריינבו לא גווע. להיפך. הוא הולך ומתפשט לארצות נוספות באירופה ובאוסטרליה וגם לישראל, שנחשבת בש־נים האחרונות ל"מעצמת הריינבו" קטנה, ועל כך בהמשך. כיום יש כבר דור שני ושלישי של משפחות ריינבו. לא נדיר לפגוש בני 20, 30, 40 ו־50 שמבלים יחד ותמיד יש הרבה ילדים ותינוקות שמתרוצצים בין הרגליים.

Food Circle בכינוס ריינבו בסלובניה. מעגל אוכל הוא הרבה יותר מאשר אדוחה, הוא גם התכנסות טקסית. אלפי אנשים מחזיקים ידיים במעגל ענק, רוקדים, שרים ומהמהמים "אום"

צילום: הראל סטנטון

בלי כסף וסמים אחרים

אז מה זה בעצם הריינבו? לא קל לענות על השא־לה. כותבי שורות אלה צברו במהלך השנים – האחד יותר, השנייה הרבה פחות – אי אילו "שעות ריינבו" בארץ ובחו"ל, ובכל זאת אנו מתקשים למצוא הגדרה הולמת. מבחינה סוציולוגית יבשה אפשר להגדיר את הריינבו כתופעה חברתית, סגנון חיים או תת תר־בות, אבל ההגדרה היבשה כוללנית מכדי לתאר את המגוון האנושי שמצטופף תחתיה, ובמובן מסוים היא עושה עוול לריינבואים עצמם, שמסרבים להי־ות מוגדרים כארגון, כתנועה או להיות מוגדרים בכ־לל.

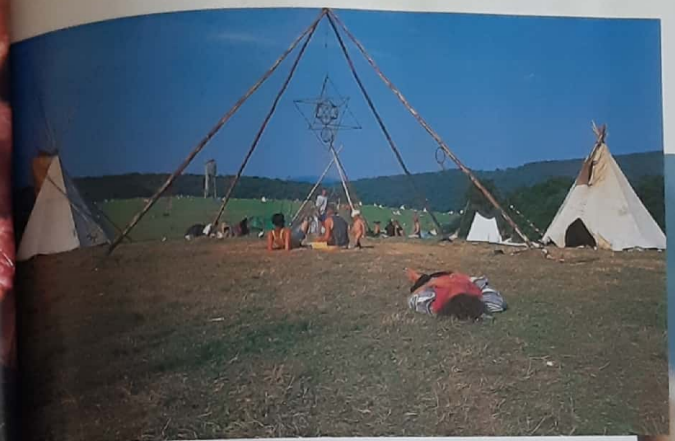
הריינבו אינו ארגון, שכן מעצם טיבו אין לו הנהגה, בחירות, דמי חבר, דובר או עמדה רשמית. כל אלה שייכים להירכיה ולבירוקרטיה של "באבילון". עם זאת, זהו לא־ארגון מאורגן להפליא. פעם בשנה מת־קיים כינוס עולמי של ה"שבטים" מכל רחבי העולם, ובמהלכו שוהים יחד במקום מבודד בטבע כמה אלפי

כל פעילות ריינבואית רשמית או חצי רשמית מתבצעת במעגל, שנתפס כצורה מקודשת, הדמונית, שוויונית, בלי התחלה ובלי סוף

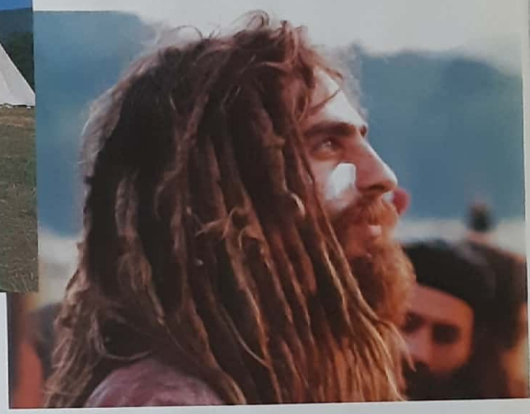
צילום: זהר קניאל

Scanned with CamScanner

מאהל ריינבו בכינוס בהונגריה. אוהלי הטיפי האינדיאניים מספקים צורת מגורים אלטרנטיבית, זולה ועמידה בפני נשם. במרכז – פידמידה ובה סמלים הלקוחים מדתות ומאמונות שונות. רוח הריינבו מאפשרת חיבורים לא שגרתיים
צילום: זהר קניאל

יובל, מהדמויות הבולטות בסצנת הריינבו המקומית, נודד בעולם כבר 12 שנה, כמו הרבה אנשים בגרעין הקשה של הריינבו, שלא יכולים או לא רוצים להשתלב בחיי שגרה אחדי תקופה ארוכה של חופש ונדודים
צילום: הראל סטנטון

"בהתחלה כל הסיטואציה נראתה לי אינפנטילית. היום אני ניגש לזה באופן הכי טבעי שיש. יש משהו חזק וממגנט בקבוצה של אנשים שמתכוונת יחד, ברגע נתון, לדבר אחד"

אנשים, שיודעים כיצד ולאן להגיע על אף שלא מתפרסמת על כך מודעה בעיתונות.

לא נגבה שקל אחד עבור דמי כניסה, לינה או מזון, אך למרבה הפלא לכולם יש תמיד איפה לישון ואיש אינו רעב. המוני אנשים מסתופפים יחדיו באוהלים בתנאי שדה, לפעמים גם במזג אוויר גשום וסוער, ולא נרשמות בשטח תופעות לוואי של אלימות, גניבות או הטרדות מיניות, למרות העובדה שאין במקום חברת שמירה ובוודאי לא משטרה. כל מי שביקש מספיק זמן בחניוני קמפינג או בפסטיבלי רוק גדולים יודע שזה הישג לא קטן.

מבחינה מסוימת, הריינבו הוא מין שיטה מחוץ לשיטה. למשך פרק הזמן של הכינוס נוצרת קהילה זמנית, שדואגת לצורכי כל משתתפיה באופן שוויוניי לחלוטין, שלא על בסיס של תשלום. במטבחי שדה מאולתרים מאכילים קהל גדול של אלפי אנשים; באוהל טיפולים נותנים סיוע רפואי, בעיקר אלטרנטיבי, לכל דורש; במהלך הכינוס מועברות סדנאות שונות – תיפוף בתופים אפריקאיים, שירי ריינבו, רפואה אלטרנטיבית, מדיטציה או פילוסופיה – כשכל אחד יכול לעבור או להעביר סדנה בכל נושא שמעניין אותו. כל הפעילות הזו מתבצעת בהתנדבות. בתום הכינוס נשאר השטח בדרך כלל נקי כשהיה, על אף ששום חברת תחזוקה אינה מספקת שירותי ניקיון.

המטרה היא חופש מוחלט, ולכן כמעט שאין חוקים, אבל את המעט שיש מכבדים בקפדנות: אסור להכניס מכוניות למחנה, אסור לזהם את השטח, אסור להכניס אלכוהול וסמים (הכוונה לסמים קשים. מריחואנה וניקוטין אינם נחשבים סמים) ואסור להשליך בדלי סיגריות או לעשות צרכים במקום שלא נועד לכך.

הריינבו עובד לא משום שהריינבואים הם מלאכים. השיטה עובדת מפני שזו סיטואציה זמנית, ובעיקר מפני שהאנשים שמגיעים לכינוסים חולקים ביניהם אידיאולוגיה, ערכים וסגנון חיים המאפשר יצירת קהילה כזו, בדומה לקיבוץ או לקומונה. עם זאת, בניגוד לקהילות אידיאולוגיות סגורות, קהילת הריינבו פתוחה לכל. אין צורך לעבור ועדת קבלה, לעמוד בקריטריונים כלשהם או להכיר מישהו "מבפנים". יש כאלה שבאים מסיבות אידיאולוגיות, ויש אחרים שסתם נהנים לבלות, לנגן ואם יוצא, גם למצוא סקס מזדמן.

במובן מסוים אפשר לומר שהריינבו הוא לא רק תוצר מובהק של סוף המאה ה־20, אלא אפילו מעין תגובה אלרגית למאה ה־20 עצמה. בעידן של סגידה לטכנולוגיה, לצריכה ולמצליחנות כלכלית, מקדשים אנשי הריינבו ערכים הפוכים: הטבעי, הלא־חומרי, הפשוט והבסיסי; מול הניכור העירוני – קשר עמוק יותר עם הטבע הבראשיתי; מול פולחן הכפר הגלובלי והקהילות הגדולות, המאורגנות והיעילות יותר ויותר – הזדהות עם מסגרות אינטימיות ומסורתיות יותר: שבט, קהילה, משפחה.

מקל הדיבור עושה סדר

כדי להבין איך עובדת השיטה שמחוץ לשיטה, כדאי להציץ במוסדות הלא ממוסדים שיוצרים אותה. החלטות, למשל, מתקבלות במקבילה הריינבואית לאספת חברים: מעגל דיבור (Talking Circle). כל פעילות ריינבואית רשמית או חצי רשמית מתבצעת במעגל.

במעגל כולם שווים, וההחלטה צריכה להתקבל על דעת כולם. למעגל הדיבור יש חוקים וכללים משלו, וגם הפריקים וההיפים ושונאי המסגרות הקיצוניים ביותר – ובריינבו יש הרבה כאלה – מכבדים אותם באדיקות. כל דעה צריכה להישמע, וכולם אמורים להקשיב בסבלנות. זכות הדיבור מוענקת למי שאוחז ב"מקל הדיבור", והיא שלו כל עוד המקל בידו. יש כאלה שמחזיקים את המקל חמש דקות וגומרים עניין, אחרים נואמים שעות. אף אחד לא אמור להגיע בהם לסיים, גם אם הם מתפלספים שעות וגם אם הם סותים מהנושא שדנו בו קודם.

במבט חיצוני נראית השיטה מאוד בלתי יעילה, אבל גם יעילות היא עניין תלוי הגדרה. "הריינבואים יגידו שדרך קבלת ההחלטות חשובה לא פחות מה־תוצאה", אומר האנתרופולוג ד"ר מייקל נימן (Niman), שעבודת הדוקטורט שלו מוקדשת לריינבו. "חוסר הצלחה להגיע לפתרון אינו בהכרח כישלון. יכולים להיות כמה פתרונות לבעיה או דרך ביניים, שתשלב חלקי פתרונות שונים. וגם אם לא הגיעו לפתרון – לא נורא. בדומה למפגשים של חברות שבטיות לא מערביות, שמפגשיהן נראים לעיתים לעין המערבית ארוכות ולא תכליתיות, אלה מפגשים מאוד תכליתיים. עצם אוורור הבעיות והעלאתן על פני השטח משחרר מתחים ומונע היווצרות בעיות עתידיות, גרועות פי כמה. כולנו יכולים ללמוד ממודל קבלת ההחלטות של הריינבו".

מייקל נימן הוא מחברו של המחקר האתנוגרפי המעמיק ביותר שנערך על הריינבו עד היום, בספרו "People of the Rainbow" (הוצאת אוניברסיטת טנסי, 1997) הוא משרטט דיוקן מרתק של תרבות הריינבו ושל אנשיה. במובנים רבים, נימן הוא אנתרופולוג שחוקר את שבטו שלו. לריינבו התוודע לראשונה ב־1984, כשהיה בן 26 והשתתף בכינוס הראשון שלו, בקליפורניה. כשהיה צריך לבחור נושא לעבודת הדוקטורט התלבט בין עבודת שדה עם חבורות רחוב גזעניות בעירו באפלו לבין הריינבו. ה"משפחה" ניצחה. "מה יותר נעים, לתעד במשך שנה זוועות אלימות וגזעניות או להתרוצץ עירום ביער ולנסוע מכינוס ריינבו אחד לשני?", הוא שואל בחיוך. כיום נימן, בן 42, מרצה באוניברסיטת באפלו שבמדינת ניו יורק. גם היום יש לו שיער ארוך וזקן, והוא עדיין מרבה להשתתף בכינוסי הריינבו.

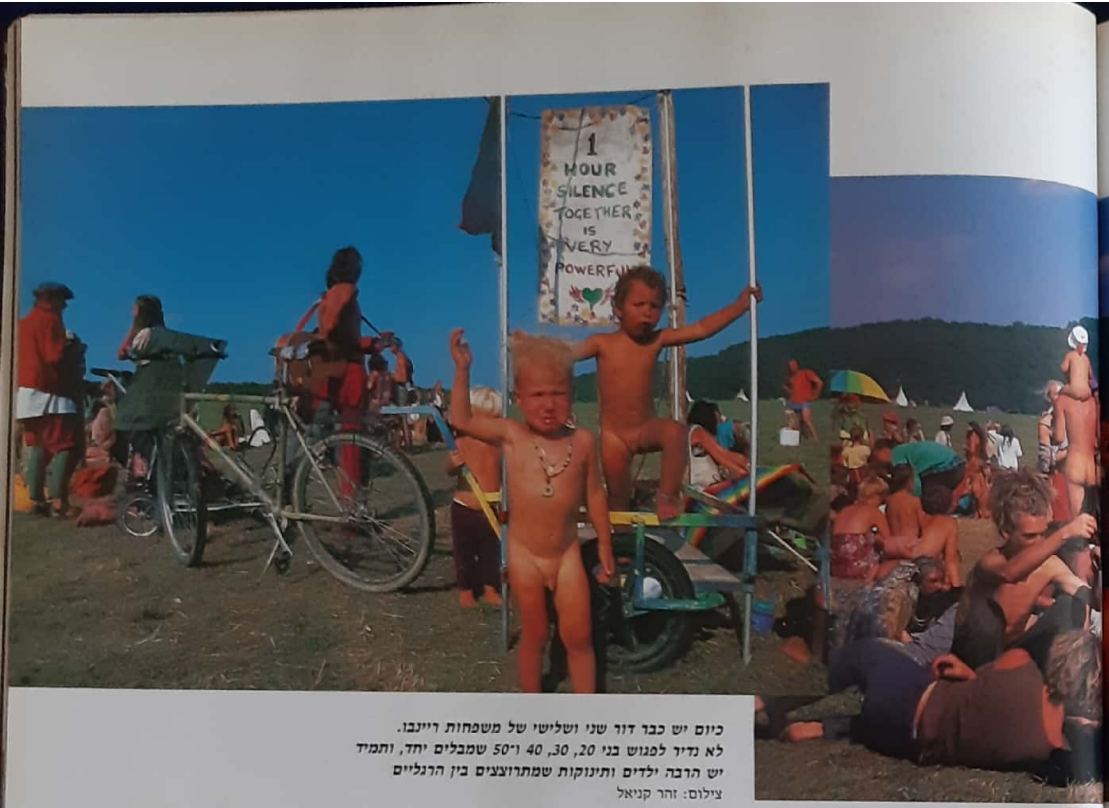
"הריינבו הם הקבוצה האנרכיסטית המתפקדת הגדולה ביותר שמוכרת לנו", הוא אומר בראיון ל"מסע אחר". "במובנים רבים הם חלוצים, בכך שהם מקיימים שיטה חברתית סובלנית ולא אלימה, שמתפקדת בלי מנהיגים ובלי בחירות. בעיני יש מסר משמעותי בעובדה שגם בכינוסי ריינבו של 30 אלף אנשים אין צורך במשטרה. האנשים שומרים על הסדר, כשכל אחד אחראי לעצמו. רוב האמריקאים חושבים שכדי להשיג יותר שלום וביטחון צריך יותר כוחות משטרה. הריינבו מוכיחים שאפשר גם אחרת".

אתה באמת חושב שיש לריינבו כוח להשפיע על החברה?

"אני לא חושב שכולנו הולכים לנטוש את הערים ולצאת לחיות בטבע באופן קבוע. כינוסי ריינבו הם דבר זמני מצעם טיבו, אבל יש לו השפעה על המסגרות הקבועות. האפקטיביות של הריינבו היא בכך שלכל אחד ניתנת הזדמנות להתנסות בצורת חיים אחרת, מבלי שיצטרך לעזוב את המסגרת שבה הוא חי ובלי להתחייב לשום דבר. אחד עשוי בעקבות

כינוס ריינבו בארץ. המוסיקה, בעיקר אתנית, היא מרכיב חשוב בתרבות הריינבו. פופולריים במיוחד כלים שבטיים־אתניים כמו הדידג'רידו (למעלה) של האבוריג'ינים מאוסטרליה, תופים אפריקאיים ודרבוקות
צילום: צור (צוף) פלאי

Scanned with CamScanner

כיום יש כבר דור שני ושלישי של משפחות ריינבו. לא נדיר לפגוש בני 20, 30, 40 ו־50 שמבלים יחד, ותמיד יש הרבה ילדים ותינוקות שמתרוצצים בין הרגליים

צילום: זהר קניאל

כינוסי ריינבו נערכים תמיד בטבע, במקום מבודד ויפה הרחק מכבישים, מכוניות וחשמל. בעידן של סגידה לטכנולוגיה ולצריכה, הריינבו מקדשים את הטבעי, הלא־חומרי והבסיסי

צילום: זהר קניאל

גבי "ריינבו" (בתחפושת הירוקה) וחברים עובדים עם "כובע הקסמים" בתום ארוחת בוקר. איסוף התרומות מתבצע תמיד בשירה ונגינה וברוח טובה. איש אינו מכתיב כמה כסף לתת

צילום: זהר קניאל

"אופים לחמניות, לוגמים תה, מעשנים ומפטפטים. לכל אחד תפקיד, וכולם למען הכלל. מי אמר שבלי כסף אי אפשר לארגן פעילות אנושית יעילה?"

החוויה הזו להתפטר ממקום עבודתו ולצאת לשוטט בעולם, אחר יחליט לבחור בעבודה פחות משתלמת כלכלית וברמת חיים נמוכה יותר תמורת יותר חופש אישי; שלישי יתחיל למחזר פסולת או לנסוע במכונית מזהמת פחות.

"בריינבו נפגשים אנשים ממקומות וממעמדות שונים, שלא היו יכולים להיפגש בשום דרך אחרת, אולי משום שכל זה קורה בטבע ולא בעיר. מבחינה מסוימת, גם אמריקה הצפונית היא מעין עולם שלישי. גם אצלנו יש פער עצום בין עשירים לעניים, וגם לנו יש קסטות כמו בהודו. 'כת הטמאים' שלנו היא ההומלסים. מפגשי הריינבו הם המקום היחיד שהומלסים מתקבלים בו בחמימות. בחברה שמחוץ לריינבו אף אחד לא מדבר איתם. רק בריינבו יכול להיווצר מצב שאחד בא במרצדס, אחר בטרמפים, ולמשך ימי הכינוס הם יהיו שווים לחלוטין".

כובע הקסמים מאכיל את כולם

עוד מוסד ריינבואי חשוב שמעביר את רוח השבט הוא מעגל האוכל (Food Circle) – ארוחה משותפת לכמה אלפי אנשים, במעגל כמובן. בכינוסים אירופיים, שבהם משתתפים בין 2,000 ל־4,000 אנשים, פועל מטבח אחד. בכינוסים אמריקאיים, שמספר המשתתפים בהם מגיע ל־20 ול־30 אלף אנשים, פועלים 30־40 מטבחים במקביל. אלה מספקים יחד ארוחה חמה משותפת למעגל ענק פעמיים ביום.

"באמריקה כמו באמריקה, הכל עובד בגדול", מתאר יעקב (יקוש) וקסמן מרחובות, ריינבואיסט ותיק ודוקטור לביולוגיה, שהתוודע לריינבו האמריקאי בזמן שהשלים את עבודת הפוסט דוקטורט שלו בבית ספר לרפואה בוירג'יניה. "תנורי הבוץ מורשלמים, אפילו בולי העץ מנוסרים לגודל אחיד, והם פולטים לחמניות טעימות וחמות 24 שעות ביממה. על משטחים נקיים ובכלים מבהיקים מכינים בצק מחיטה אורגנית, לשים מיני מאפה, לוגמים תה, מעשנים ומפטפטים. לכל אחד תפקיד, וכולם למען הכלל. מי אמר שבלי כסף אי אפשר לארגן פעילות אנושית יעילה?".

ואכן, בריינבו אין סידור עבודה או תורנות מטבח, ובכל זאת לא חסרות ידיים עובדות. על מדורות עצים מתבשל מרק בסירי ענק, המוני מתנדבים מכינים תבשילי ירקות וחותכים סלט בגיגיות. בעיקרון, מטבח הריינבו הוא צמחוני. אצל האמריקאים אפשר למצוא לפעמים בשולי המחנה גם מטבח בשרי, שמספק סטייקים וקציצות למי שלא יכול בלי.

לא קל לאסוף אלפי אנשים לארוחה משותפת. קריאות "Food Circle" מתחילות להישמע ברחבי המחנה שעה ויותר לפני מועד הארוחה המשוערת. לאט לאט צצים האנשים ממקומותיהם – חמושים בצלחת, כף וספל – מי מהאוהל, מי מהתבודדות בירער, משיחה על כוס תה או מטיול בגבעות הסמוכות. הכל קורה לאט ובנחת, שהרי אין לאן למהר וממילא

ה"שאנטי" הוא ערך חשוב יותר מאשר עמידה בלוח זמנים.

מעגל אוכל הוא הרבה יותר מאשר ארוחה, הוא גם התכנסות טקסית. כולם מסתדרים במעגל, מחזיקים ידיים ושרים את "שיר המעגל": "אנחנו המעגל, אין לנו התחלה וגם לא סוף". אחרי השירה עוברים ל"אום", מנטרה הודית במקורה, שעברה הסבה. המהום ה"אום" הממושך יוצר צליל מונוטוני ארוך. בסוף ה"אום" מרימים ידיים, נשארים כמה רגעים בשקט, עד שמישהו מחליט שמספיק ופולט צעקת שחרור. אלפי גרונות מצטרפים אליו ביללת שועלים. בתום הטקס מתיישבים כולם על האדמה, ותורני ההגשה עוברים מאחד לשני, יוצקים מזון בצלחות.

"בפעמים הראשונות שהשתתפתי במעגל האוכל, כל הסיטואציה נראתה לי אינפנטילית", מתאר אחד מוותיקי הריינבו בארץ. "מה פתאום שאני, גברבר ישראלי צעיר, אחזיק ידיים, אשיר ואברך? לא התחברתי לכל העניין. היום אני ניגש לזה באופן הכי טבעי שיש. יש משהו חזק וממגנט בקבוצה של אנשים שמתכוונת יחד, ברגע נתון, לדבר אחד. ולאכול יחד אחרי ה'אום' זו חוויה מקרבת מאוד.

"אחרי כמה ימים התחלתי להרגיש כמו פרזיט, והחלטתי לעשות 'סרוויס' (service, שירות). אני מוכרח להודות שזה כלל לא היה קל עבורי. הכנסתי את עצמי לסיטואציה שבה אני משרת מאות אנשים, שרובם זרים לי. אוחז סיר גדול של אורז, אני עובר בין המסובים ומניח בצלחות מעט מזון. שיעור טוב בטבע האדם. היו אנשים שהתגלו כאנוכיים ורצו לקבל מנה גדולה יותר, על אף שנותר עוד חצי מעגל שממתין לאכול. בסיטואציה אחרת הייתי מתנגח איתם ומטיח את הסיר על האדמה. בריינבו אני שותק, מניח את האגו לרגע בצד, ומשרת".

בתום הארוחה מעבירים בין המשתתפים את "כובע הקסמים" לאיסוף תרומות. האיסוף מתבצע תמיד תוך כדי שירה ונגינה. הכסף שנאסף משמש את כולם, וממנו קונים אוכל לימים הבאים. באופן די מפתיע תמיד יש מספיק כסף. הסכומים הגדולים נאספים בסופי שבוע, אז מגיעים ה"טוריסטים", אנשים שמנהלים אורח חיים רגיל ובורגני, אבל נהנים להינפש ממנו מדי פעם ולחבור לריינבואים לזמן מה, מסופשבוע בודד ועד לתקופות ארוכות יותר.

דתיים וחילוניים בריינבו הישראלי

לישראל הגיע הריינבו, כמו הרבה אופנות אחרות, כעשר שנים אחרי ש"תפס" באירופה ו־20 שנה אחרי ארצות הברית. ב־1983 נערך כינוס הריינבו האירופי הראשון, ביער יפהפה בהרי האלפים האיטלקיים. אחר כך הגיע תורה של ה"משפחה" הצרפתית, ואז הספרדית, הנורווגית והאוסטרית, לארח את הכינוס השנתי. מראשית שנות התשעים עושים אנשי הריינבו האירופי מאמצים ניכרים להחדיר את התנועה גם לגוש המזרחי, למרות הקשיים הלוגיסטיים. המגמה

Scanned with CamScanner

במפגשי ריינבו בישראל, המקוטבת בין דתיים וחילוניים, אפשר למצוא חיבורים לא שגרתיים: קידוש על היין אחרי ה"אום" ההודי, הדלקת נרות שבת ליד קטורת, זמירות חסידיות יחד עם שירי ריינבו

התחילה עם הכינוס הבינלאומי ב־1991 בפולין. אחריו באו כינוסים בסלובניה, בצ'כיה, ברוסיה ובהונגריה. בקיץ 2000 אמור להתקיים הכינוס השנתי ברומניה.

העקרונות הם אותם עקרונות, אבל בכל מקום יש לריינבו אופי קצת אחר, בהתאם לרוח המקומית. הריינבו יקיים תמיד זיקה לשבטיות, לטקסיות ולעידן שלפני הדתות הממוסדות. בבריטניה ובאירלנד, למשל, תהיה הזיקה לשבטים הקלטיים, ובהשראתם אפשר למצוא בכינוסי ריינבו אנגליים ואיריים מעגלי אבנים או טקסים ניאו־פגאניים, שמקדשים את היום הארוך והיום הקצר בשנה.

בארצות הברית מקור ההשראה הוא שבטים אינדיאניים כמובן. בשל לידתו של הריינבו באמריקה, קיימות השפעות אינדיאניות בכל משפחות הריינבו באשר הן: הקרבה לטבע, מעגלי הדיבור, מעמד זקני השבט, אוהלי טיפי, סדנת ההזעה (Sweat Lodge, מעין סאונה אינדיאנית שיש לה גם משמעויות רוחניות), וכמובן – מיתוס ה־Rainbow Warriors, שמקורו בכלל בספר ניו אייג' משנות השישים, אבל זה לא מפריע להמוני ריינבואים להאמין בנבואה.

בישראל הזיקה היא לשבטי ישראל הקדומים וקצת גם לשבטים בדוויים. אלה ואלה משתלבים יפה במסורת הריינבואית של קשר לטבע, ישיבה סביב מדורה, משכן באוהלים וחיבה לנדודים. הנטייה לרוחניות ולדתיות לא ממוסדת ואופיו הסובלני של הריינבו מקבלים בטבעיות חיבורים לא שגרתיים בישראל המקוטבת בין דתיים וחילוניים.

במפגשי ריינבו של סופשבוע אפשר למצוא קידוש על היין אחרי ה"אום" ההודי, הדלקת נרות שבת ליד קטורת, זמירות חסידיות בצד שירי ריינבו, "שיר למעלות" יחד עם "הרי קרישנה". רבים מהחילוניים שבקרב הריינבואים מציינים שזה המפגש הנעים הראשון שהיה להם עם המסורת היהודית, בעיקר משום שהדברים נעשו ללא כפייה. יש לא מעט דתיים וחוזרים בתשובה במשפחת הריינבו הישראלית בצד רבים אחרים שהושפעו מתורות רוחניות מן המזרח, ויש גם כאלה שמשלבים בין כל העולמות.

כל אלה מתקיימים בשלום עם אופיו השבטי והניאו־פגאני של הריינבו באשר הוא. כינוס ריינבו נפתח בהדלקת המדורה המרכזית, סביבה רוקדים, שרים ועורכים מיני טקסים. אחד מהם כלל קבורה של אבן קריסטל מיוחדת מתחת למדורה המרכזית. לפי המסורת, באבן היו גלומות יכולות ריפוי, והיא הועברה לריינבו כמחווה ממועצת צ'יפים אינדיאנים. בתום הכינוס היו שולפים את אבן הקריסטל ומעניקים אותה למארחי הכינוס הבא. המסורת התקיימה במשך יותר מ־20 שנה, עד הכינוס בישראל ב־1992, שהתקיים באיזור פארן שבערבה.

"כשנגמר הכינוס חפרנו יותר ממטר מתחת למדרה, אבל האבן נעלמה כאילו נספגה באדמה, ומעולם לא נמצאה מאז. אולי האנרגיות הקשות של המזרח התיכון ספגו את כל האנרגיה של האבן", אומר בחיוך גיל רון־שמע, בן 30, ממושב אמירים. רון־שמע הוא אחד מכמה ישראלים שפגשו את הריינבו בחו"ל והיו פעילים בהבאתו ארצה. לימים היו גיל רון־שמע ואודי בן־כנען ממקימי להקת "שבע", שבתחילת דרכה היתה מזוהה מאוד עם הריינבו, אידיאולוגית ומוסיקלית. כיום חברים בה גם אנשים ונשים ממקומות שונים לגמרי, ובכל זאת נראה שמשהו מרוח הריינבו נטמע ב"שבע": גוון מוסיקלי אתני־שבטי, קבלת החלטות במעגל ונטיות רוחניות מגוונות.

השיבה מהודו, היציאה לירדן

בשנים האחרונות, כאמור, הולכת ישראל וכובשת לעצמה מעמד של "מעצמת ריינבו" קטנה בסצנת הריינבו העולמית. מספר הישראלים המשתתפים בכינוסי ריינבו ברחבי העולם גדול לאין שיעור ממספרם היחסי באוכלוסיה, באופן דומה, ולא במקרה, למספרם העצום של הישראלים המטיילים במזרח.

רבים מהריינבואים הם "בוגרי הודו", שסירבו לוותר על אורח החיים ועל ההווי המיוחד שגיבשו בהודו. "מיום שחזרתי לארץ, אחרי שנתיים במזרח, הפכתי להיות פליט של הודו בארץ הקודש", אומר רני, בן 27, מתל אביב. "אני לא יודע אם השהות בהודו היא הגורם לקושי שלי להשתלב במציאות ה'באבילון'. יכול להיות שגם אם הייתי נשאר בארץ זה היה אותו הדבר, אבל החוויה ההודית היתה הניצוץ שדחף אותי לחפש מפלט מהמציאות החומרית ומכל המאבקים הכוחניים שבין אדם לחברו, לסביבה ואפילו בינו לבין עצמו".

יש כמה וכמה אנשים בגרעין הקשה של הריינבו, שלא יכלו או לא רצו לחזור לחיי השגרה אחרי תקופה ארוכה של חופש ונדודים. אלה הפכו את הנוודות לאורח חיים. עובדים בעבודות מזדמנות, חוסכים קצת כסף וזזים הלאה. יש בהם כאלה, כמו גבי (המכונה "גבי ריינבו"), 38, יובל אלון, 34, שמעון ("מדיטציה") סוויסה, 30, אושר סוטיל, 28, מהדמויות הבולטות בסצנת הריינבו המקומית, שמקיימים אורח חיים כזה כבר יותר מעשר שנים.

יש להם שפע של זמן פנוי לנדוד מכינוס ריינבו אחד למשנהו, לשוטט בעולם, להתנסות בצורות חיים שונות ובעיקר לחבור לפרויקטים ריינבואיים, שעיקרם מאבקים אקולוגיים וצעדות שלום במקומות שונים בעולם, מיוגוסלביה לשעבר ועד למזרח התיכון. המשפחה הישראלית מעורבת מאוד במאבק נגד כביש חוצה ישראל ובעד הקמת יישובים אקולוגיים, החל מהיוזמה להקים קיבוץ ריינבואי ועד פרויקט "הר איתן מקום שלום", המיועד ליהודים ולערבים כאחד.

בשנה האחרונה ערכו הריינבואים הישראלים גם צעדת שלום בת חודש לירדן (שם נטעו, יחד עם ירדנים שפגשו בדרך, 250 עצים לשלום), מחנה שלום בכפר הבדווי דרג'ת (שם נטעו עצים ובנו לילדים קרוסלה ענקית מחומרים ממוחזרים), מסע שלום בעזה (שם תופפו בתופים אפריקאיים וערכו מופעי רחוב) וכן מופעי קרקס רחוב נודד בעיירות פיתוח בארץ.

"בהתחלה באמת לא כל כך ידעו איך לאכול אותנו", מספר גבי, "גם בעיירות הפיתוח וגם בעזה וביר־דן היו כאלה שסובבו אצבע, כאילו אנחנו קצת משוגעים. אבל מהר מאוד התקבצו סביבנו המון אנשים, ילדים ומבוגרים, ונסחפו עם הקצב של התופים, צחקו מהופעות הליצנים ואחר כך אפילו הצטרפו אלינו לאכול יחד במעגל. אני לא משלה את עצמי שזה מה שיביא שלום ואחווה לארץ ולמזרח התיכון, אבל בעזה פגשתי ילדים שהתקשו להאמין שאנחנו ישראלים, כי הם לא ראו אף פעם ישראלים שאינם לובשים מדי צבא. גם זה משהו, שיראו שיש גם ישראלים אחרים".

זהרה רון - עיתונאית ועורכת "מסע אחר". גרה בתל אביב

זהר קניאל - צלם, אמן, במאי סרטים דוקומנטריים ומשוטט. גר בתל אביב

Scanned with CamScanner